

NICOLAS SCHÖFFER KIÁLLÍTÁSÁT RENDEZTÉK MEG BUDAPESTEN, A MÜCSARNOKBAN. KÉPEINKEN: HÁROM ALKOTÁS A KIÁLLÍTÁS RÓL

Miért sír a telefon?

Az elmúlt évek gyakran hallott sláger-sanzonbeli kérdésére bizony szomorú választ adhatunk, mert jócskán van oka sírnia néhol a telefonnak. Sirathatja azt a négy milliárd forintnyi kárt, amit tavaly okoztak a rongálók egyedül Budapesten. De sajnos arányaiban a vidéki kártevés is e körül mozognak. S ez csupán az — önmagában sem csekély — anyagi veszteség! Am esetenként mennyivel nagyobb az, amit pénzzel nem mérhetünk. Hányszor megírták már a lapok, hogy sürgősen orvosra, mentőre lett volna szükség, de a kétségbeesett családtag a késő éjszakai órák hiába szaladt egyik telefonfülkébe a másikig, mert itt is, ott is csak a rongálás riasztó nyomait találta: teszagatott zsinórt, föltört tárcsadozót...

Csak dicsérhető tehát a Magyar Posta kezdeményezése, amellyel októberre társadalmi tulajdon védelmi hónapot hirdetett meg, ezzel a jelmonddal: „Társadalmi összefogással a társadalmi tulajdon védelméért.” Ebben igen kifejezően kap hangot az a gondolat, hogy a postások nemcsak a lakosság segítségét kéri, hanem maguk is tudják, érzik a felelősségüket abban, hogy minél kisebbre csökkentsék a veszteségek az ágazat különféle területein. Nemcsak a telefonokról van ugyanis természetesen szó, hanem egyebek között a csomagforgalomról, a vezetékes hálózatokról, a földalatti kábelekről, a takarékbetétek kezeléséről, és sok más egyéről. Egyszóval olyasmikről is, amelyekben maguknak a postai dolgozóknak kell nagyobb figyelemmel, felelősséggel eljárniuk. Mert szó, ami szó: eléggé tetemes a postai dolgozók által előidézett károk összege is, amely a küldemények hanyag kezeléséből, pénztárhányból, járműrongálásból és hasonlókból tevődik össze. Most ők igyekeznek megtenni a magukét, de az is nyilvánvaló, hogy igazi eredményre csak akkor számíthatunk, ha segítőkész partnerre találunk a lakosság minden rétegében, az ország minden megyéjében.

Október folyamán tulajdonképpen egyhónapos széles körű akció zajlik a társadalmi tulajdon fokozottabb postai védelméért, de mégsem tekinthető ez kampányfeladatnak. Inkább azt mondhatnánk, hogy ez adja meg a lendületes bevezetőt a további közös fellépésekhez, intézkedésekhez, segítve a legfontosabbat: a megfelelő szemlélet kialakítását, amellyel a folyamatos megelőzést segíthetjük elő, a kártételek okainak, lehetőségeinek csökkentését vagy akár a megszüntetését. Most, októberben az a legfontosabb, hogy sikerüljön ráirányítani a figyelmet azokra a területekre, amelyek a legtöbb kár keletkezett, és amelyek a legveszélyeztetettebbek.

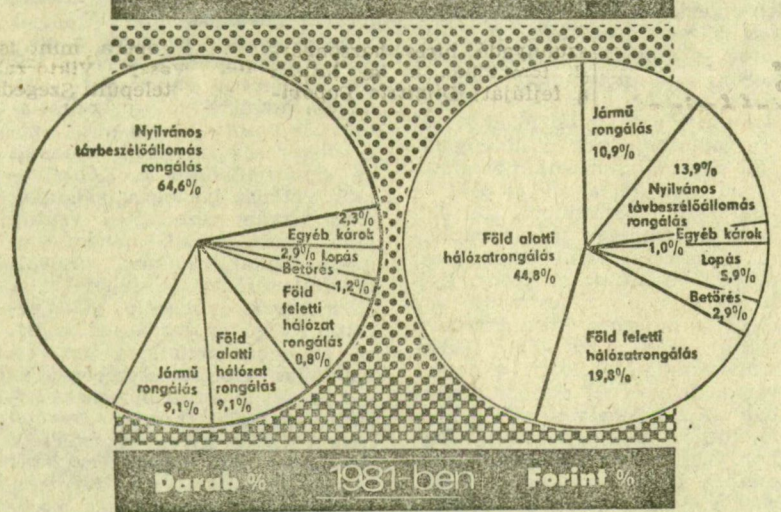
Néhány igen hasznos kezdeményezésre máris érdemes fölfigyelnünk. Így például Győrben és Szombathelyen, a megyei távközlési üzemek dolgozóinak bevonásával megszerve-

ték a nyilvános telefonállomások figyelőszolgálatát, hasonlóan Zalaegerszegen a postai munkások segítségével hoztak létre társadalmi figyelőszolgálatot, Budapesten pedig a Távbiztosító Igazgatóság önkéntes rendőri csoportja vállalkozott a folyamatos ellenőrzésre. A tudatráigyekeznek hatni a földalatti kábelhálózat rongálásának megelőzése, csökkentése céljából,

egyetlen, de annál figyelemre méltó adatot ehhez: tavaly ilyen vagy olyan okokból 22 ezer 855 káresemény fordult elő a postán, s a károk értéke több mint negyvenmillió forintra rúg. Márpedig ez nemcsak a postát, hanem mindannyiunkat érinti, mivel megtérítése csak a közösen megtermelt nemzeti jövedelemből lehetséges. Miért kelljen azt ilyesmikre költenünk?

Szívvel reméljük, hogy a Magyar Postának ez az új kezdeményezése, az első ízben meg-

IDEGENEK ÁLTAL OKOZOTT KÁROK KARCSPORTONKENTI ALAKULÁSA

mivel itt inkább a fölkészületlenség idézett elő károkat. (Nem is csekélyt: 1981-ben 1375 esetben összesen 11 millió forint értékben.) A Debreceni Postaigazgatóság ezért rendkívüli megyei hálózatvédelmi ankétot szervezett az érdekelt postaszervek és mintegy 200 építőipari vállalat, államigazgatási szerv részvételével. Hasonlóképpen a Miskolci Postaigazgatóság oktatást tart a káreseményekkel foglalkozó műszakiak részére, hogy csökkentse a vezetékes postai hálózatrongálásokat. S még néhány példa: a Szegedi Postaigazgatóságon fokozottan ellenőrzik a zárlatok kezelésével, őrzésével kapcsolatos biztonsági előírások betartását, s külön is nagy gondot a pénzbegyűjtő járatok tevékenységét; a Pécsi Postaigazgatóságon a gépjármű-balesetek megelőzésére alkoholszondás ellenőrzéseket folytatnak a postakocsiknál; a Budapesti vidéki Postaigazgatóságon — vagyis Fejér, Komárom, Nógrád és Pest megyében — kiemelten vizsgálják az anyag-, munkaerő-, energiagazdálkodást; a Budapesti Postaigazgatóságon a csomagok biztonságos továbbítását kísérik fokozott figyelemmel, s arra törekcsenek, hogy az esetlegesen megsérültek mielőbb átcsomagoló helyekre kerüljenek.

A posta erőfeszítései tehát igen példamutatóak, és joggal várja el a lakoságnak nemcsak a megértését, hanem a tevékeny közreműködését, hiszen a társadalmi tulajdon közös érték, tehát a védelme is közérdek. Még

rendezett társadalmi tulajdon védelmi hónap sokakat rádöbben a közös felelősségre. Ezzel nemcsak fölösleges bosszúságokat sikerül majd elkerülni, hanem sok-sok munkát, pénzt, anyagot fordíthatunk hasznosabb célokra.

Kérdések és válaszok társadalmunk jelenéről

Az MSZMP KB Budapesti Társadalomtudományi Intézete 1975 őszén megbízást kapott a mai magyar társadalommal és annak fejlődési tendenciáival foglalkozó kutatások irányítására, szervezésére. Ennek a tülzás nélkül mondva hatalmas munkának egy részét a szegedi József Attila Tudományegyetem marxizmus-leninizmus szakcsoportjának munkatársai végezték el, akik egy specifikus régió vizsgálattal járultak hozzá a kitűzött célok megközelítéséhez.

A kutatás keretében figyelmük társadalmi viszonyaink, osztályok, rétegek, közgondolkodásunk jelene és jövőbeni alakulása felé fordult. Más szóval a kutatás a felett szocializmus távlataira, jövőnk megismerésére irányult, s mint ilyen, mondhatni jövőkutatás. Nem szorul indoklásra, hogy milyen rendkívül fontos ismeret gyorsan változó világunkban a közeli jövőnd körvonalainak, főbb változás irányainak előrejelzése. Ezáltal könnyebbnek látszik a törések elkerülése, mert kutatók és döntéshozók összefogásával gyarapodik az irányítók valóságismerete, megnövekedik a széles néprétegekre vagy szűkebb társadalmi csoportokra vonatkozó intézkedések igazságszede. Kutatók és döntéshozók együttműködése gyöngítheti az előfeltételek befolyásoló erejét, javíthat a társadalom életfunkcióihoz tartozó rétegek közötti véleménycsere tisztaságán, segíthet a társadalmi csoportoknak egymás jobb megismerésében. Mindez persze feltételes módban, mert az eredmény a kutatók felkészültségének, erkölcsi elkötelezettségének, politikai tisztán látásának függvénye is.

Mint a nagyszabású munkák esetében lenni szokott, a feladat egészének áttekintése inkább csak érintőlegesen lehetséges, mint részletező elmélvültséggel. Ebben az esetben sincs ez másképpen, noha fontos segédeszköz látott napvilágot, amely lehetővé teszi e sokágú munka megismerését, nevezetesen megjelent annak a tanácskozásnak anyaga, amely e specifikus régió vizsgálatot végző szakemberek 1979 októberében tartott összejövetelén készült. A konferenciát bizást minősíthetjük nemzetközinek, mert a környező szocialista országokból számos kutató jött el, s vet részt az üléseken, amikent erről a kötetben közölt előadások, a vitában elhangzott föl-szólalásaik tanúskodnak.

Közgondolkodásunkban jelenlevő ismeretek közül való alapvetés, hogy a szocializmus építése csapatmunka. Olyan értelemben is, hogy társadalmunkon belül is szövetségi politikára törekszünk, és olyan értelemben is, hogy a környező és távolabb fekvő szövetséges társadalmakkal együtt haladva tudunk eredményesen

dolgozni. Egymás nehézségei, törései, de eredményei szintűgy nagy mértékben befolyásolják haladásunk ütemét, lehetőségeit. Ezért volt a hazai kutatásról számot adó konferencián fontos, hogy jelen legyenek öt más szocialista országokból érkező társadalomkutatók, akik mintegy képet adnak számunkra arról a közegről, ahol élnek és dolgoznak.

A JATE marxizmus-leninizmus szakcsoportját alkotó, külön tudomány területekkel foglalkozó tanszékek közös vállalkozásaként elvégzett kutatás avval az előnnyel járt, hogy lehetőség nyílt a vizsgált dél-alföldi régió komplex feltárására. Ez a komplexitás megmutatkozott a kötet bevezetőjéül közölt előadások témái megválasztásában is, melyek: A felett szocialista társadalom főbb jellemzői (Antalfy György); A társadalom termelési módjának fejlődése a felett szocializmus építésének időszakában (Nagy Lajos); A társadalmi struktúra főbb jellemzői Dél-Alföldön a felett szocialista társadalom építésének időszakában (Rácz János); A felett szocializmus tudati és ideológiai jellemzői (Horucz László); A felett szocializmus kutatásának helyzete és feladatai Magyarországon (Nagy László).

A lefolytatott vizsgálódás nem nélkülözte azoknak a segédanyagoknak a felhasználását, amelyeknek nem elsődleges feladata a politikai viszonyok kutatása, de módszertanilag fontos a felhasználásuk. Ilyennek tekintették a szakemberek a szociológia, statisztika, pszichológia, demográfia felhasználását, s a kötet tanúsága szerint éltek is e lehetőségekkel. Bizonyosan helyesen, mert a módszerbeli komplexitás biztosíthatja a tudományos kutatás számára az egyoldalúság kizárását. Természetesen ezeknek a módszereknek a felhasználása önmagában még nem garancia a valóság mélysegbeli megismerésére, ha hiányzik a tudományosság másik feltétele, nevezetesen a történelmi folyamatokat látató dialektikus szemlélet.

Más oldalról nézve e vállalkozást alkalmasint fölvetődik a kétély, hogy mennyiben indokolt a dél-alföldi régió vizsgálata, hiszen távolról sem olyan elkülönült, sőt önmagában sem olyan egységes terület ez a mi vidékünk. Valóban, ezért a kutatók munkájukban szem előtt tartották a rész és egész dialektikáját, hogy mintegy felmutassák régióink jellemző tulajdonságait mélyen is az ország, s tágabban értelmezve a szocializmus építésének hasonló szintjén dolgozó népek velünk megegyező küzdelmeit, lehetséges fejlődés irányait.

A hasznos szerénység megjelését véli a kötet olvasója fölismerni abban az önértékelésben, amit a szerzők vallanak, tudatában lévén erejük végsőségének, de egyben látva az elvégzendő feladatsorok múltunkból jövőnkbe tartását. Nyilvánvalóan ilyen természetű vállalkozást nem lehet lezárni a befolyezottság elégedettségével. Ezért is, meg a szüntelen munkáló továbbgondolás igényével is számolva tűnik indokoltnak a javaslat, hogy az elvégzett munka eredményeire építve, a nehézségekkel számolva célszerű volna folytatni a vizsgálódást, illeszkedve a 80-as évek társadalmi és gazdasági fejlődésének irányait, kutató országos figyelemhez. Igazolva már az eddigi eredményekkel is, hogy a kutatás nem pusztán tudományoskodó öncélúság, hanem szocialista társadalmi viszonyaink fejlesztésének nélkülözhetetlen, a jövő kihívásai közepette növekvő szerepű, felelősségű eszköze.

TRÁSER LÁSZLÓ

Bölöni György emlékezete

Október 30-án lesz száz éve, hogy megszületett Szilágyosmlyön Bölöni György. A magyar közvélemény elsősorban, mint Ady Endre barátját ismerte meg, s méltán. Hiszen egyike volt azoknak, akik Ady örökségét már a két háború között a megfelelő értékrendbe állították. Az igazi Ady című könyve (Párizs, 1934) máig az Ady-szakirodalom egyik alapműve.

A Kölcseyvel is távoli rokonságban levő Bölöni György Zilahon járt iskolába. Dzsentri-értelmiségi családjával fiatalon szakít. Jöget végez, de újságíróként dolgozik, így kerül ki Párizsba, ahonnan a hazai radikális lapokat tudósítja. Adyt Párizsban ismeri meg igazán, itt szövődik legendás barátságuk.

Bölöni a forradalmak idején cselekvő részese lesz az eseményeknek, ezért a Tanácsköztársaság leverése után emigrációba kényszerül. A hosszú emigrációban Márkus Otília az élettársa, akit még Ady nevezett el Itókának. (Anatole France titkárnoje néhány évig.) A Bölöni házaspár továbbra is tudósítja a haladó lapokat Párizsból, s Bölöni az emigráció egyik vezéralakja, szervezője.

A felszabadulás után tér haza Magyarországra. Ekkor már hatvanhárom éves, így a hazai irodalmi élet már „Bölöni bácsinak” ismerhette meg közelebről. Diplomáciai szolgálatot teljesített (Hágában követt), majd megalapította, első igazgatója az Irodalmi Alapnak 1950-től.

Az irodalmi életben több funkciót is betölt; az ellenforradalom után meginduló *Élet és Irodalom* című politikai, irodalmi hetilap főszerkesztője, a Magyar PEN Club elnöke, s az irodalmi élet konszolidációját elindító Irodalmi Tanácsnak is elnöke az Írószövetség újjáalakulásáig.